

سال‌نمای امنیت ملی
جمهوری اسلامی ایران
تحولات راهبردی ۱۳۹۴
چشم‌انداز ۱۳۹۵

زیر نظر شورای نویسندگان

سطح داخلی

پیش در آمد

مقدمه

این تعبیر عالمانه که «سیاست خارجی تداوم سیاست داخلی در خارج مرزهاست»، بیانگر این واقعیت است که ویژگی‌ها و مؤلفه‌های داخلی امنیت ملی، هم در تأمین امنیت کشورها و هم در تداوم بنیان‌های قدرت حکومت‌ها و حتی در نوع برخورد یک نظام سیاسی با پدیده‌ها و چالش‌های محیطی اهمیت و نقش حیاتی دارد و می‌توان تأکید نمود که مؤلفه‌های اصلی امنیت و قدرت ملی دولت‌ها که ابعاد و قلمروهای نوینی یافته، در بنیان‌های داخلی قدرت و خصوصیات ملی آنها نهفته است. در عصر کنونی و زمانه‌ای که مرزها و قلمروهای داخلی و خارجی امنیت در حال کمرنگ شدن و حتی فروریختن است، مؤلفه‌های داخلی و خارجی امنیت ملی پیوندی عمیق یافته‌اند و از یک سو چالش‌های محیطی بر بنیان‌های داخلی امنیت به طور روزافزون تأثیرگذاری بیشتری می‌یابند و از سوی دیگر، مسائل داخلی دولت‌ها ارتباط وثیقی با چالش‌های محیطی و بازیگران منطقه‌ای و بین‌المللی پیدا می‌کند. امنیتی شدن برنامه هسته‌ای جمهوری اسلامی توسط قدرت‌های غربی و پیوند تهدیدات بین‌المللی با چالش‌های معطوف به بنیان‌های امنیت داخلی (تأثیر تحریم‌های فراگیر بر تمام شاخص‌های اقتصادی و اجتماعی کشور) و همچنین ارتباط این تهدید بین‌المللی با تنش‌های منطقه‌ای نمونه گویای مفروضات یاد شده است. همچنین تأثیر هر چند متفاوت دو رخداد داخلی انتخابات ۱۳۸۸ و ۱۳۹۲ ریاست جمهوری بر تغییر ابعاد و ماهیت چالش‌های محیطی و بین‌المللی کشور نمود بارز پیوند سیاست و امنیت داخلی با سیاست و امنیت بین‌الملل می‌باشد. بر مبنای این منطق نظری و رویکرد فرا رئالیستی، در سال‌های حاضر نیز مانند شماره‌های پیشین رصد تحولات و مؤلفه‌های محیط داخلی امنیت ملی جمهوری اسلامی جایگاه متوازن با سطح

بین‌المللی امنیت ملی یافته و به طور جامعی ابعاد و قلمروهای آن به ترتیب در پنج محور یا بعد سیاسی - امنیتی، اجتماعی - فرهنگی، اقتصادی، زیست‌محیطی و نظامی - دفاعی بررسی شده است. در تمام این محورها و ابعاد، موضوعاتی مورد توجه بوده‌اند که روند تحولات آنها پیامدها و تأثیرات امنیتی مستقیم یا غیر مستقیمی برای جمهوری اسلامی به دنبال دارد. بر این مبنا در برآورد امنیتی سالانه ۱۳۹۴، با نگاهی جامع، مهم‌ترین موضوعات مؤثر بر سطح داخلی امنیت انتخاب و بررسی شده است. در بعد سیاسی و امنیتی موضوعاتی مانند انتخابات، اپوزیسیون، تروریسم، قومیت، فساد، امنیت قضایی و توسعه ملی و منطقه‌ای مورد توجه قرار گرفته است. با توجه به اهمیت توسعه و پیشرفت متوازن در امنیت پایدار، در نسخه امسال سالنامه بررسی وضعیت توسعه و تعادل منطقه‌ای در محور سیاسی - امنیتی افزوده شده است. در محور فرهنگی - اجتماعی، موضوعاتی مانند روندهای جمعیتی، آسیب‌ها و ناامنی‌های اجتماعی، سرمایه اجتماعی، امنیت انسانی، فضای مجازی و شبکه‌های ماهواره‌ای ارزیابی می‌شود. با توجه به اهمیت بنیان‌های اقتصادی امنیت ملی، رصد شاخص‌های اقتصاد کلان، تجارت خارجی، بازارهای مالی، وضعیت تولید، صنعت نفت و گاز و کشاورزی موضوعاتی هستند که روند تحولات آنها بر مبنای آخرین گزارش‌های آماری ارزیابی شده است. رصد تحولات نظامی و دفاعی و شاخص‌های زیست‌محیطی به عنوان مهم‌ترین مؤلفه‌های سخت‌افزاری و فیزیکی امنیت ملی بخش آخر سطح داخلی امنیت ملی می‌باشند.

در این چارچوب، تروریسم به عنوان نماد مهمی از پیوند چالش‌های داخلی و خارجی کشور، اولین موضوعی است که در حوزه سیاسی - امنیتی مورد توجه قرار گرفته است. یافته‌های این بررسی حاکی از سه واقعیت است؛ نخست ارتقاء ضریب امنیت ملی کشور در برابر تهدید تروریسم قومی است که در دو استان کردستان و سیستان و بلوچستان، کاهش چشم‌گیری در رخدادهای تروریستی را نشان می‌دهد. در این چارچوب تهدید گروه‌های تروریستی همچون سال ۱۳۹۳ از فاز تروریستی به حوزه سیاسی - قومی فروکاسته شد. دوم، این که در سال ۱۳۹۴، احساس امنیت شهروندان ایرانی در برابر تهدیدات تروریستی داعش به ویژه در ماه‌های محرم الحرام و صفر کاهش یافت. سوم این که تروریسم با اجتماعی‌شدن افراط‌گرایی مذهبی در جامعه ایرانی مرتبط است که امکان ظهور تروریسم تکفیری را به دنبال دارد. اپوزیسیون موضوع مهم دیگر حوزه سیاسی است که موقعیت، مواضع و راهبردهای اپوزیسیون در دو موضوع مهم برجام و انتخابات هفتم اسفندماه مورد ارزیابی و تحلیل قرار گرفته است. یافته‌های بررسی نشان می‌دهد که با توجه به این که در رویکرد گروه‌های مختلف اپوزیسیون این دو موضوع می‌تواند تأثیرات سرنوشت‌سازی بر آینده معادلات قدرت و حاکمیت در جمهوری اسلامی ایران بر جای بگذارد، لذا تلاش زیادی برای تحدید و کم‌فروغ کردن این دو مسأله ملی انجام دادند که البته گونه‌های مختلف اپوزیسیون در حصول به اهداف خود هم در موضوع برجام و هم انتخابات ناکام ماندند.

در سال‌نمای حاضر نیز مانند شماره‌های پیشین رصد تحولات و مؤلفه‌های محیط داخلی امنیت ملی جمهوری اسلامی جایگاه متوازن با سطح بین‌المللی امنیت ملی یافته و به طور جامعی ابعاد و قلمروهای آن به ترتیب در پنج محور یا بعد سیاسی - امنیتی، اجتماعی - فرهنگی، اقتصادی، زیست‌محیطی و نظامی - دفاعی بررسی شده است.

با توجه به کارکردهای سیاسی - امنیتی انتخابات در جمهوری اسلامی، گزارش انتخابات به چند موضوع؛ مهم‌ترین مختصات و روندهای انتخاباتی دهمین دوره مجلس شورای اسلامی و پنجمین دوره خبرگان رهبری، تأثیر انتخابات بر افزایش مناقشات در سطح قوا و جریان‌های سیاسی در موضوع رد صلاحیت‌ها و واکنش‌های سیاسی - اجتماعی نسبت به آن، پرداخته است. یافته‌های بررسی بیانگر این است که انتخابات آرایش نیروها و نظم جناحی را مواجه با تغییر نمود. این بررسی با رویکردی امنیتی مسائل چالش‌برانگیزی مانند تعداد ثبت‌نام داوطلبان نمایندگی و آثار و پیامدهای سیاسی - امنیتی مناقشه جریان‌ها را به بحث گذاشته است. نتیجه بررسی این است که انتخابات ۷ اسفند موجب تشدید برخی مناقشات مقطعی و تحول فضای سیاسی - امنیتی در سال ۱۳۹۴ شده و حتی آرایش سیاسی نیروها و نظم جناحی را پس از انتخابات ریاست جمهوری ۱۳۹۲ دچار تغییر و تحول جدی نمود. افزایش مشارکت در تهران و شهرهای بزرگ و نیز حضور فعال جناح‌ها و جریان‌های سیاسی موجب افزایش ظرفیت امنیتی و سیاسی نظام و کشور گردید.

در چارچوب محور سیاسی - امنیتی، برآورد تحلیلی مسأله قومیت نشان می‌دهد که ظرفیت‌های امنیت‌ستیز ناسیونالیسم قومی در قالب برخی فعالیت‌های مسلحانه و تروریستی در سال ۱۳۹۴ نسبت به سال‌های پیش کاهش یافته، ولی با توجه به وجود برخی بسترهای ناامن‌کننده ساختاری قومی در کشور، برخی حوادث غیر امنیتی مانند نمایش طنز یا کشته شدن یک فرد مسائل اجتماعی و یا شخصی را در مناطقی مانند آذربایجان و کردستان و خوزستان به موضوعات و چالش‌های امنیتی تبدیل کرده و موجب فعال شدن شکاف‌های هویتی و بهره‌برداری سیاسی جریان‌های قومی و مذهبی شده است. نوشته مسائل قومی علاوه بر اشاره به روندها و مهم‌ترین رخدادهای مناطق قومی، به راهبردهای انتخاباتی جریان‌های قومی در انتخابات ۷ اسفند پرداخته و رویکرد فرصت‌جویانه کنشگران قومی را برای بهره‌گیری از فرصت انتخابات برای ترویج و تبلیغ گفتمان قومی و طرح برخی مطالبات سیاسی و اجتماعی ارزیابی کرده است. همچنین تأثیر عوامل و فعالیت‌های فراملی اپوزیسیون قومی بحث دیگری است که با تأکید بر برخی رخدادهای چالش‌های بین‌المللی مسأله قومیت مورد توجه قرار گرفته است.

با توجه به اهمیت فساد مالی و تخلفات اداری در نهادهای دولتی و عمومی و تأثیر آن در مشروعیت‌ستیزی نظام در بین افکار عمومی و نیز در سطح جامعه جهانی، مسأله فساد و ابعاد و تحولات آن در سال ۱۳۹۴ موضوع دیگری است که به طور خاص از منظر حقوقی - سیاسی بررسی شده است. بر مبنای یافته‌های این بررسی، فساد در سال ۹۴ در بین نهادهای دولتی و عمومی، یکی از چالش‌ها و دغدغه‌های ملی بوده است. هرچند برخورد قاطع نظام قضائی با تخلفات بزرگی مانند پرونده بابک زنجانی یا پرونده تحقیق و تفحص مجلس در حوزه ورزش، نقطه عطفی در مبارزه با فساد بوده، ولی برخی افشاگری‌ها و یا مطرح شدن تخلف مالی بزرگ دیگر در برخی سازمان‌ها و بنیادها، افکار عمومی

تهدید گروه‌های تروریستی همچون سال ۱۳۹۳ از فاز تروریستی به حوزه سیاسی - قومی فروکاسته شد. دوم، این که در سال ۱۳۹۴، احساس امنیت شهروندان ایرانی در برابر تهدیدات تروریستی داعش به ویژه در ماه‌های محرم الحرام و صفر کاهش یافت.

را نسبت به کارآمدی و اراده برخی نهادها و سازمان‌ها در مبارزه با فساد دچار تردید و دل‌مشغولی نمود. هر چند نتیجه بررسی گزارش فساد حاکی از بهبود چند رتبه‌ای فساد از ۱۳۷ سال ۱۳۹۳ به ۱۳۰ در سال ۱۳۹۴ در میان کشورهاست ولی شاخص سلامت و شفافیت در همان رتبه ۲۵ چند سال گذشته مانده و بهبود پیدا نکرده است. وضعیت عملکرد نظام قضایی در احقاق حقوق مردم، یکی از حوزه‌های مؤثر بر امنیت سیاسی و امنیت عمومی می‌باشد و تأثیر بلندمدتی هم بر اذهان و کردار اجتماعی افراد و گروه‌های اجتماعی و هم بر تعمیق مشروعیت سیاسی نظام دارد. در همین چارچوب، بررسی وضعیت و مسائل مرتبط به امنیت قضایی شهروندان موضوع دیگری است که در ادامه همین مبحث مورد بررسی قرار گرفته است.

ارزیابی وضعیت توسعه متوازن و متعادل موضوع مهم دیگری است که یافته‌های آن حاکی از تداوم روندهای ناخوشایند در فرایند توسعه ملی است. تمرکز ۳۶ درصد جمعیت کشور در چهار استان تهران، خراسان رضوی، اصفهان و فارس، تمرکز یک‌سوم کل جمعیت شهری کشور در ۸ کلان‌شهر تهران، مشهد، کرج، اصفهان، تبریز، شیراز، اهواز و قم، قرار گرفتن یک‌پنجم کارگاه‌های صنعتی کشور، حضور بیش از نیمی از مطبوعات، استقرار یک‌سوم از کل تولید کشور، و تجمع نیمی از سپرده‌های بانکی کشور در تهران از نشانه‌های حاد توسعه ناموزون ملی می‌باشد. که این وضعیت باعث شده تا فقر، بیکاری و محرومیت نیز در کشور حالتی قطبی پیدا نماید، بدین شکل که ساکنین برخی استان‌ها فقیر، بیکار و محروم از شاخص‌های بهداشتی، آموزشی و رفاهی و در مقابل جمعیت برخی استان‌ها در نقطه مقابل آنها قرار گرفته‌اند.

با توجه به اهمیت راهبردی برجام و تأثیرات کوتاه و بلندمدت توافق هسته‌ای ایران و ۱+۵ برای تمام حوزه‌های امنیت داخلی، در شماره حاضر سالنامه جایگاه ویژه‌ای به این موضوع اختصاص یافت و ابعاد مختلف تأثیرات آن مورد بررسی قرار گرفت. بر مبنای یافته‌های تحلیلی این مجموعه گزارش‌ها، دستاوردها و پیامدهای مختلف داخلی توافق هسته‌ای ایران را بدین صورت می‌توان جمع‌بندی کرد: بی‌اعتبار شدن گزینه برخورد نظامی و کاهش احساس ناامنی ملی، توقف یا تضعیف پروژه براندازی، ایجاد فضای دو قطبی در جامعه و نگرانی از نفوذ دشمن مهم‌ترین دستاوردها و پیامدهای «امنیتی» برجام می‌باشد. تثبیت حقوق مشروع هسته‌ای ایران، اثبات کارآمدی نظام در حل مشکلات و چالش‌های بزرگ، افزایش وزن دیپلماسی در قدرت ملی، افزایش رضایت از دولت و رشد فزاینده انتظارات مهم‌ترین دستاوردها و پیامدهای «سیاسی» برجام می‌باشد. رفع تحریم‌های اقتصادی و مالی، افزایش قدرت چانه‌زنی در مبادلات تجاری، افزایش سرمایه‌گذاری خارجی، بهبود شاخص‌های کلان اقتصادی و رونق صنعت گردشگری دستاوردهای کوتاه مدت و بلندمدت «اقتصادی» برجام ارزیابی شده‌اند. همچنین یافته‌های گزارش‌های تحلیلی حاکی از این است که افزایش امید به حل مشکلات در افکار عمومی،

تقویت اعتماد به نظام سیاسی، تقویت بنیان‌های هویت ملی، کاهش جرایم اجتماعی و افزایش احساس امنیت در جامعه را می‌توان به عنوان مهم‌ترین دستاوردهای برجام در حوزه «اجتماعی» دانست. در یک ارزیابی نهایی بایستی اشاره نمود که با وجود اینکه تأثیر مذاکرات و توافق هسته‌ای بر تحولات و ابعاد مختلف سیاست و امنیت داخلی موضوعی بسیار جدی و نیازمند مطالعه گسترده و عمیق است، اما شناخت تأثیرات داخلی این موضوع بدون تحلیل و ارزیابی دستاوردها و پیامدهای منطقه‌ای و بین‌المللی آن واقع‌بینانه نخواهد بود.

با توجه به اهمیت مؤلفه‌های اجتماعی و فرهنگی در سیاست‌های امنیتی نظام و تأثیر ویژگی‌ها و جهت روند تحولات شاخص‌های اجتماعی و فرهنگی کشور بر امنیت وجودی جمهوری اسلامی، ارزیابی و برآورد شاخص‌های فرهنگی و اجتماعی بخش مهم دیگر بررسی‌های سطح داخلی امنیت در متن حاضر است. کاهش شدید نرخ رشد جمعیت از $3/9$ به $1/4$ ، کاهش بعد خانوار و افزایش میانگین سن ازدواج، افزایش 4 درصدی نرخ طلاق در دو سال گذشته و کاهش 6 درصدی ازدواج از روندهای نگران‌کننده در تحولات جمعیتی کشور می‌باشد. یافته‌های مجموعه گزارش‌های بعد اجتماعی امنیت نشان می‌دهد که در تداوم روندهای گذشته برخی تحولات بنیادین ناخوشایند در تحولات جمعیتی و شاخص‌های الگوی مشترک زندگی یا نظام خانواده در سال 1394 نیز ادامه یافته است. تغییر در الگوی سنی باروری زنان ایرانی، افزایش نرخ سالمندی جمعیت در کشور به $8/2$ درصد، افزایش سن ازدواج در شهرها و روستاها، افزایش تجرد و گرایش به ازدواج غیر دائم، ازدواج با مردان متاهل و افزایش ازدواج دختران کم سن، شیوع تدریجی ازدواج سفید در میان جوانان، تشکیل خانواده‌های هسته‌ای و نیز افزایش خانوارهای تک‌نفره، تغییر معیارهای انتخاب همسر، طلاق عاطفی، از مهمترین نشانه‌های تحول در الگوهای زندگی مشترک خانوادگی می‌باشد که افزایش مهاجرت به مرکز و مراکز استان‌ها از عوامل مهم تشدید چنین آسیب‌هایی می‌باشد. البته بررسی تحولات جمعیتی و آسیب‌های اجتماعی نشان می‌دهد که نشانه‌هایی مثبت در نرخ رشد شاخص‌های جمعیت و احتمال افزایش آن از $1/3$ در سال 1393 به $1/5$ در سال 1395 و نیز کاهش سرعت رشد طلاق و افزایش در تمایل به ازدواج در سال آتی وجود دارد. یافته‌ها بر این موضوع تأکید کرد که با توجه به تحولات مهم در روابط بین‌الملل و احتمال افزایش شاخص‌های اقتصاد کلان، برخی شاخص‌های نامطلوب ذکر شده مانند طلاق یا رشد تجرد، متوقف شده و یا به سمت بهبود روندها تغییر جهت دهد. هر چند تغییر سریع و جدی در این شاخص‌ها امکان‌پذیر نخواهد بود.

در ارزیابی کلی آسیب‌های اجتماعی در سال 1394 یافته‌های گزارش‌ها حاکی از؛ تداوم کاهش سن اعتیاد در میان مردان و زنان، افزایش فاصله طبقاتی، افزایش خودکشی دانش‌آموزان، تشدید اختلالات روانی در کشور، کاهش سن روسپی‌گری و روندهای افزایش یابنده در موضوع خیانت زنان و مردان به

عنوان یکی از عوامل افزایش طلاق می‌باشد. همچنین در حوزه امنیت انسانی با تأمل در هر کدام از شاخص‌های امنیت انسانی که در این برآورد مورد بررسی قرار گرفته‌اند، می‌توان ضرورت توجه فوری برنامه‌ریزان کشور به آنها را تأکید کرد. با وجود گام‌های بزرگ و مهم دولت در اجرای طرح تحول نظام سلامت، بهبود وضعیت شاخص‌های امنیت انسانی، نظیر سلامت عمومی و بیماری‌ها از یک سو نیازمند تأمین مالی مطلوب بوده، و از سوی دیگر نیازمند فرهنگ‌سازی گسترده و یا اصلاح و تغییر قوانین هستند که هر کدام روندی طولانی و زمان‌بر هستند.

بررسی وضعیت فضای مجازی و شبکه‌های اجتماعی یکی دیگر از تحلیل‌های مرتبط با امنیت فرهنگی - اجتماعی است. یافته‌ها نشان می‌دهد که هم‌زمان با افزایش مستمر ضریب نفوذ شبکه‌های نوین ارتباطاتی از جمله اینترنت در جامعه و استفاده هرچه بیشتر شهروندان، سازمان‌ها، و شرکت‌های ایرانی از فضای مجازی برای تسهیل خدمات‌رسانی، ارتباط با دیگران و یا گذران اوقات فراغت، تهدیدهای فرهنگی مرتبط با فضای مجازی نیز افزایش یافته و به نگرانی‌های پیشین دامن می‌زند و می‌تواند زمینه را چنان که در برخی رخدادهای سیاسی امنیتی سال‌های پیش به وقوع پیوست، برای شکل‌گیری تهدیدات امنیتی نیز فراهم سازد.

بررسی وضعیت شاخص‌های کلان اقتصادی؛ وضعیت تولید، رشد اقتصادی، اشتغال و بیکاری، تورم، صنعت انرژی و نفت و تجارت خارجی بخش مهم دیگری از گزارش‌های امنیت داخلی را در برمی‌گیرد. یافته‌های مجموعه این نوشته‌ها نشان می‌دهد که روند مثبت تحولات اقتصاد کلان در سال ۱۳۹۳ در سال ۱۳۹۴ ادامه نیافت. داده‌های مراکز رسمی آمار اقتصادی نشان از کاهش چند درصدی رشد اقتصادی و دیگر شاخص‌های کلان نسبت به سال گذشته است و این امر حاکی از این است که اقتصاد کشور هنوز از دوره سنگین و طولانی چند ساله رکود خارج نشده است. بر همین مبنا ارزش صادرات غیرنفتی در سال ۱۳۹۴ در مقایسه با مدت مشابه سال قبل حدود ۱۴ درصد افت داشته است. این در حالی است که ارزش واردات کشور نیز ۲۰ درصد کاهش یافت. کاهش نرخ رشد بخش صنعت، کسری ۱۲ هزار میلیارد تومانی طرح هدفمندی از دیگر واقعیات اقتصادی در سال ۱۳۹۴ است. تداوم ساختار تحریم‌ها و کاهش شدید قیمت نفت از عوامل مهم کاهش رشد و تداوم رکود در سال جاری محسوب می‌شود. البته بازار بورس پس از اجرایی شدن برجام رشد قابل توجهی پیدا کرده و به شاخص بالای ۷۷ هزار واحد رسید که بهبود بازار مالی می‌تواند در بلندمدت از علائم بهبود فضای کسب و کار اقتصادی در سال آتی تلقی شود.

با توجه به نقش پراهمیت امنیت زیست‌محیطی در امنیت پایدار، بررسی و ارزیابی وضعیت این حوزه نیز از مأموریت‌های برآورد راهبردی شماره حاضر سال‌نما در بخش داخلی امنیت است. یافته‌های بررسی وضعیت آب و بلای طبیعی در سال ۱۳۹۴ حاکی از آن است که در این سال نیز، به رغم بارش‌های

برآورد تحلیلی مسأله
قومیت نشان می‌دهد که
ظرفیت‌های امنیت‌ستیز
ناسیونالیسم قومی در
قالب برخی فعالیت‌های
مسلحانه و تروریستی
در سال ۱۳۹۴ نسبت به
سال‌های پیش کاهش
یافته است.

نسبتاً خوب، تداوم خشکی پهناب‌های داخلی (رودها، تالاب‌ها و دریاچه‌ها)، فرونشست دشت‌ها، آتش‌سوزی و تخریب جنگل‌ها، آلودگی هوای شهرهای بزرگ ناشی از ریزگردها و کیفیت پایین خودروها و سوخت، استمرار برداشت‌های بی‌رویه از منابع طبیعی تداوم یافته است که از یک سو، گواه تداوم روند سال‌های گذشته است و از دیگر سو، نشان‌دهنده مدیریت نامناسب محیط زیست کشور می‌باشد. تعمیق و تشدید بحران و گذار از خشک‌سالی هواشناسی به خشک‌سالی کشاورزی، هیدرولوژیکی و اقتصادی- اجتماعی، سبب شده میزان تاب‌آوری جامعه نسبت به این پدیده به شدت تحت تأثیر قرار گیرد، به گونه‌ای که هر روز بر میزان خسارات و آسیب‌های ناشی از خشک‌سالی افزوده شده و خشک‌سالی دامن بخش‌ها و فعالیت‌های جدیدی را می‌گیرد.

امنیت نظامی- دفاعی و تهدیدات سایبری نیز بخش مهمی از امنیت داخلی است که در چند گزارش مورد ارزیابی قرار گرفته است. یافته‌های این بررسی‌ها حاکی از آن است که سال ۱۳۹۴ برای جمهوری اسلامی ایران از نظر نظامی نقطه عطف مهمی به شمار می‌رود، زیرا بر خلاف چند سال پیش که مرتباً و علناً از سوی آمریکا و اسرائیل به حمله نظامی تهدید می‌شد، در این سال با شفاف‌شدن ماهیت صلح‌آمیز برنامه هسته‌ای ایران و گسترش فضای دیپلماسی، از شدت تهدیدات نظامی علیه ایران کاسته شد و در سایه مذاکرات هسته‌ای، تنش‌های نظامی که طی سال‌های اخیر روند افزایشی یافته بود تا حد قابل ملاحظه‌ای کاهش یافت. در مقابل نیز تعداد رزمایش‌ها که به تبعیت از تهدیدات، در سال‌های اخیر افزایش یافته بودند تا حدی کاهش یافتند. در سال ۱۳۹۴، تلاش‌های جمهوری اسلامی ایران برای خوداتکایی در زمینه تسلیحات و تجهیزات نظامی مدرن با استفاده از موشک سَری فجر، موشک‌های نازعات و موشک دوربرد «عماد» یعنی نسل جدید موشک‌های بالستیک ساخت وزارت دفاع، رونمایی وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح از ۱۶ دستاورد دفاعی جدید خود را در صنایع الکترونیک شیراز، بهره‌برداری از خط تولید اژدر پیشرفته والفجر و بهبود سیستم هدایت موشک‌های زلزال، موشک‌های کروژ و بمب‌های هدایت‌شونده رعد افزایش یافت. نمایش انبارهای موشکی زیرزمینی خود شامل شبکه گسترده‌ای از تونل‌ها متعلق به قرارگاه‌های سازندگی قرب نوح و قرب قائم از دیگر نشانه‌های قدرت نمایی نظامی جمهوری اسلامی در جهان بود.

در حوزه تهدیدات سایبری در سال ۱۳۹۴ همچون سال‌های قبل چندین ویروس و بدافزار سایبری شناسایی شدند که هدف اصلی آن‌ها جمهوری اسلامی ایران بودند. البته اکثر این ویروس‌ها و بدافزارها آن‌هایی هستند که طی چند سال گذشته در ایران فعال بودند و تنها در سال ۱۳۹۴ شناسایی شدند. با توجه به این موضوع در سال ۱۳۹۴ شرکت کسپرسکی اعلان نمود که توانسته ویروسی جدید و متفاوت را شناسایی کند که به احتمال فراوان با حمایت مستقیم دستگاه‌های اطلاعاتی آمریکا برای نصب در تجهیزات تجسوسی و خرابکاری در کامپیوترها و شبکه‌های اطلاعاتی کشورهای مختلف از جمله ایران

در ارزیابی کلی آسیب‌های اجتماعی در سال ۱۳۹۴ یافته‌های گزارش‌ها حاکی از؛ تداوم کاهش سن اعتیاد در میان مردان و زنان، افزایش فاصله طبقاتی، افزایش خودکشی دانش‌آموزان، تشدید اختلالات روانی در کشور، کاهش سن روسپی‌گری و روندهای افزایش‌یابنده در موضوع خیانت زنان و مردان به عنوان یکی از عوامل افزایش طلاق می‌باشد.

و روسیه ساخته شده است.

در جمع‌بندی وضعیت سطح داخلی امنیت ملی جمهوری اسلامی در سال ۱۳۹۴، باید اشاره شود که بررسی‌های انجام‌شده از بیشتر حوزه‌ها و شاخص‌های امنیت داخلی بیانگر برخی روندهای نامطلوب می‌باشد، که بخشی از دلایل منفی شدن این شاخص‌ها، به ویژه در حوزه‌های اقتصادی و اجتماعی متأثر از فشارهای بی‌سابقه بین‌المللی در چند سال اخیر می‌باشد که اعمال و اجرای تحریم‌های فراگیر و محدودیت‌های سیستمیک بر هر کشور دیگر می‌توانست بحران‌های بزرگ اقتصادی - اجتماعی و حتی سیاسی ایجاد نماید و مدیریت نسبتاً موفق تحریم‌های فراگیر و انتظام بخشیدن به نظام مالی و پولی پس از روی کار آمدن دولت یازدهم و البته موفقیت در به سرانجام رساندن مذاکرات هسته‌ای و دستیابی به توافق آبرومندانه موجب شد تا تبعات و پیامدهای ناشی از افت شدید برخی شاخص‌های اقتصادی و رفاه عمومی به چالش‌های سیاسی و یا بحران‌های امنیتی تبدیل نشود و این امر نشانگر ظرفیت مناسب مدیریت کلان کشور در سال‌های تشدید تگناهای بین‌المللی می‌باشد.